

Grafill

NORSK ORGANISASJON
FOR VISUELL KOMMUNIKASJON

MØLLERGATA 39
N-0179 OSLO

+ 47 22 12 82 00
GRAFILL@GRAFILL.NO
WWW.GRAFILL.NO

BANK 5010.06.47491
ORG.NR. 971 001 690

Kunnskapsdepartementet

Kun pr. e-post til:
postmottak@kd.dep.no

23.12.2022

Innspill fra Grafill til Utsynsmeldingen

Grafill er profesjonsorganisasjonen for alle som arbeider eller utdanner seg innen design og illustrasjon i Norge. Våre 1600 medlemmer er yrkesaktive innen grafisk design, digital design, interaksjonsdesign, tjenstedesign, animasjon, illustrasjon og tegneserie. Grafill ble stiftet under sammenslåingen av de visuelle kommunikasjonsfagene i 1991, men som organisasjon kan vi spores tilbake til stiftelsen av Yrkestegnernes Forening i 1937. Dette betyr at vi som organisasjon har et unikt overblikk over historien, utviklingen og fremtiden til designfagene og designnæringene i Norge. I tillegg representerer Grafill interessene til de om lag 30 000 som arbeider med design i Norge.¹

Den kreative kompetansen må økes

De grunnleggende ferdighetene og kompetansefeltene til Grafills medlemmer sentrerer seg rundt design og kreativitet. Med det mener vi blant annet brukersentrert analyse- og innsiktsarbeid, kreativ problemløsning, formgivning og visuell formidling. Grafill mener at kreativ kompetanse bør anerkjennes som nødvendig grunnkompetanse i samfunnet. Dersom fremtidens behov for innovasjons- og kommunikasjonsløsninger skal dekkes, må det utdannes og videreutdannes mange flere med denne grunnkompetansen.

Grafill forventer, i likhet med IxDA Oslo, Tekna, Virke m.fl. en økning i forretningsmuligheter og arbeidsplasser innen designfagene i årene som kommer. I særdeleshet forventer vi en økning i muligheter for de med høyere kreative utdanninger sentrert rundt brukerforståelse, arbeidslivsrelevans, problemløsning og tverrfaglig samarbeid. Her er det allerede flere jobber enn kvalifiserte jobbsøkere. Dagens studieplasser er for få.

Grafill ønsker i vårt høringsinnspill å vektlegge tre områder der det er behov for å sikre kreativ kompetanse i fremtidens arbeidsliv:

1. Designkompetansen må øke i takt med samfunnets behov for digitalisering og omstillingen til et grønnere og mer bærekraftig samfunn.
2. Visuell kommunikasjon må sikres i dagens informasjonssamfunn gjennom sammensatte kreative utdanninger som gir ferdigheter innen blant annet fortolkning, formidling og formgivning.
3. For å oppfylle ønsket om at alle i samfunnet skal ha tilgang på kunst, kultur og underholdning av høy kvalitet så må det fortsatt utdannes frie kunstnere.

Designkompetansen må øke i takt med digitaliseringen og det grønne skiftet

Digitalisering, det grønne skiftet og globalisering skaper et stadig større behov for kreativitet, innovasjon og flerfaglig tilnærming. Grafill støtter Arkitektur- og designhøgskolen i Oslos (AHO) innspill om at kompetansebehovet i digitaliseringen og det grønne skiftet ikke kan dekkes av noe fagfelt alene. AHO

understreker at det vil være «behov for både naturvitenskap, realfag, økonomi, samfunnsfag og humanistiske fag». Fremtidens utfordringer krever kreativitet og kan ikke løses av de med høyere teknisk-naturvitenskapelig kompetanse alene. Her støtter Grafill AHO i at det må utdannes kandidater med «både spiss- og dybdekompetanse og tverrfaglig IT-kompetanse innen både realfaglige og brukersentrerte utdanninger».

Den brukersentrerte tilnærmingen til designere er en kritisk kompetanse for å ivareta det menneskelige aspektet i utviklingsprosesser. Designkompetanse er nødvendig både for å sikre brukervennlige produkter og tjenester, og for å ivareta menneskene i de omstillinger som vil kreves på kort og lang sikt. Her støtter Grafill AHO og IxDA Oslo sine innspill til Utsynsmeldingen som begge poengterer at samfunnets behov for dyktige designere innen produkt- og tjenesteutvikling er økende.

Kompetansebehovet innen visuell kommunikasjon øker

Verdens mange visningsflater og medier krever stadig mer profesjonell kommunikasjonskompetanse. Visuelle kommunikatører som grafiske designere og illustratører bidrar til forretnings- og virksomhetsutvikling gjennom identitetsdesign, strategisk merkevarebygging og kommunikasjonsinnhold til alle samfunnets medier og flater.

Det vil også være økt behov for visuell kommunikasjonskompetanse i årene som kommer. Etterspørselen i markedet er synlig i Grafills lønnsundersøkelserⁱⁱ. Både offentlig og privat sektor har økende behov for kommunikasjonskompetanse, og særlig behovet for visuell innholdsutvikling øker. Designere med kompetanse innen visuell historiefortelling, illustrasjon, animasjon og motion design vil være særlig ettertraktet i årene som kommer. Der disse kompetansefeltene tidligere var forbeholdt film, TV eller reklameproduksjoner, inngår de i dag i det nødvendige repertoaret til mange typer virksomheter. Identitetsbygging og formidling er områder i vekst og inkluderer alt fra forskningsformidling gjennom infografikk og illustrert sakprosa til merkevarebygging og markedsføring i sosiale medier eller animerte folkeopplysningsfilmer for offentlig sektor.

Kunstnerisk kompetanse må anerkjennes

Det kunstneriske og kulturelle aspektet av design- og illustrasjonsfagenes kompetanse må også ivaretas og utvikles. Denne kompetansen har en betydningsfull plass i fremtidens samfunn. I Norge er kunst og kulturopplevelser anerkjent som grunnleggende demokratiske verdier gjennom flere kulturmeldinger de siste åreneⁱⁱⁱ. I introduksjonen til Kulturens Kraft fra 2018 melder Kultur- og likestillingsdepartementet at «Hovudbodskapen i meldinga er at kunst og kultur er ytringar med samfunnsbyggjande kraft, og at eit rikt og variert kulturliv er ein føresetnad for ytringsfridom og eit velfungerande demokrati»^{iv}. Blant Grafills medlemmer er det særlig bokillustratører og tegneserieskapere på det litterære feltet som bidrar til kunst og kultur, men også satiretegnere må anees som frie kunstnere. Det leses stadig mer visuell litteratur i alle sjangre av folk i alle aldre. Dette er lett tilgjengelige underholdnings- og kulturopplevelser. Satiretegnernes kompetanse er mer politisk og sammensatt. Deres visuelle samfunnskommentarer er et viktig bidrag til å ivareta ytringsfriheten.

Etter- og videreutdanning er effektiv kompetanseutvikling

Som flere andre aktører har påpekt i sine høringsinnspill til Utsynsmeldingen slutter også Grafill seg til at det må legges til rette for langt flere etter- og videreutdanningsmuligheter. Også for de med en grunnkompetanse innen design. Designbransjens utvikling viser at mange tar flere karrieremessige sprang i sitt yrkesliv. Grafill tror tallet kunne vært langt høyere om det fantes flere muligheter til å ta relevant videreutdanning ved siden av jobb. Etter- og videreutdanning er effektiv kompetanseutvikling for samfunnet da det bygger på eksisterende kompetanse og erfaring i befolkningen. Bedre system for videreutdanning kan bidra til raskere omstilling i samfunnet.

Oppsummert

Grafill forventer en økning i forretningsmuligheter og arbeidsplasser for flere av de vi representerer i årene som kommer. God brukersentrert design og visuell kommunikasjon bidrar med verdiskapning i dagens

samfunn gjennom bedrifts- og samfunnsøkonomiske gevinster. Dette gir også betydelige sosiale og kulturelle gevinster.

Designernes metodiske tilnærming gjennom innsiktsprosesser, kreativitet og strategisk konseptutvikling skaper synlige resultater. Designfagene bidrar, i samarbeid med en lang rekke fag- og forskningsområder, i utviklingen av både metodeverket og løsningene på de store samfunnsmessige utfordringene knyttet til eksempelvis bærekraft, digitalisering, byutvikling og mobilitet.

Kommunikasjon og formidling er i stor endring i dagens samfunn. Digitalisering og globalisering skaper behov for mer visuell, mangfoldig og språkoverskridende kommunikasjon. Som påpekt har kreativ kompetanse en viktig rolle i både digitaliseringen og det grønne skiftet: God design sikrer at nye tjenester og løsninger kommuniserer riktig med brukerne, tilrettelegger for gode og enkle beslutningsprosesser, *riktige og nødvendige* beslutninger og gode brukeropplevelser.

For å lykkes med store og komplekse parallelle samfunnsoppdrag må det arbeides etter tydelige mål og strategier. Også innen kompetanseplanleggingen. Vi gleder oss derfor til å lese Utsynsmeldingen når den foreligger. Vi håper med dette at vi har gitt innsikt i noen av de overordnede kompetansene som Grafill mener Utsynsmeldingen må hensynta for å favne fremtidens kompetansebehov.

Vi bidrar selvfølgelig gjerne med utfyllende informasjon eller mer detaljerte innspill dersom det skulle være behov for det.

Med vennlig hilsen,

Lene Renneflott,
Daglig leder

Sluttnoter:

ⁱ Fellesnordisk designundersøkelse. *Nordic Innovation/Nordic Design Resource*, <http://nordicdesignresource.com>

ⁱⁱ Grafill. (2020) *Lønnsundersøkelse i kreativ bransje*. <https://www.grafill.no/nyheter/inntektsundersokelse-kreativ-bransje>

ⁱⁱⁱ Kultur- og likestillingsdepartementet. (2020) *Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge* (Meld. St. 18 (2020–2021)) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20202021/id2839455/?ch=1>

^{iv} Kultur- og likestillingsdepartementet. (2018) *Kulturens kraft — Kulturpolitikk for framtida* (Meld. St. 8 (2018–2019)) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/>